

- а) ідеологічний;
- б) психологічний;
- в) поведінковий.

Таке розуміння правосвідомості, звичайно повніше передає зміст цього поняття. Юридичним світоглядом є система людських знань про державу її органи, право, закон, місце людини в державі і суспільстві, виражена в установках особистості, соціальних груп, в переконаннях щодо „правового“ і „не правового“, „справедливого“ і „несправедливого“ щодо діючого і бажаного права і закону.

Правосвідомість (включно правова ідеологія і правова психологія) пов'язана з юридичним світоглядом як частина з цілим. Якщо психологічна складова правосвідомості пов'язана з емоційністю і стихійністю (хоч ми з цим не зовсім погоджуємося), то проти раціональності право світогляду і його психологічної складової заперечення, навряд чи можуть бути сприйняті.

Як гіпотезу можна запропонувати ідею про те, що правосвідомість передуює юридичному світогляду. Спочатку сприйняття (в т.ч. емоційне) закону і права, а вже потім вироблення стійких установок та знань про право і закон.

Мозоль Н.І.,

кандидат юридичних наук, доцент,
завідувач кафедри загально-правових
дисциплін ННІПП НАВС

ДЕЯКІ НАПРЯМИ РОЗВИТКУ ПРАВОВОГО ВИХОВАННЯ МОЛОДІ УКРАЇНИ

Соціально-економічні трансформації українського суспільства, розбудова демократичної, соціальної, правової держави та формування громадянського суспільства є актуальними проблемами, які необхідно висвітлювати при вихованні компетентної, самостійної, соціально активної і відповідальної особистості. У цьому контексті підвищення правової свідомості і відповідальності громадян, а особливо молоді набуває особливої важливості. Основним шляхом підвищення правосвідомості більшість дослідників називає правове виховання. Разом з тим, розглядаючи правове виховання молоді, не можна не приділити увагу проблемам практичної реалізації правового виховання молоді в Україні.

Сама ідея правового виховання молоді відіграє свою методологічну базу й фактично перестає бути діяльністю, що піддається правовому регулюванню. Через це виникає розрив між теоретичною і практичною формою реалізації правового виховання молоді, що в свою чергу, загрожує зведенням правовиховної діяльності на рівень декларативних актів.

Отже, найбільш поширеними прогалинами правового виховання молоді в Україні можна назвати:

- відсутність або складність доступу молоді до правової інформації;
- укріплення у свідомості молоді «побутових» уявлень про право;
- недостатня кількість та якість педагогічних кадрів, задіяних в процесі правової освіти;
- небажання самих молодих громадян до самовиховання (відсутність мотивації, відсутність переконань);
- «перекручування» правової інформації засобами масової інформації, неправильне її тлумачення під час правової пропаганди;
- відсутність єдиних програм правового виховання різних груп молоді (учнівської, студентської, працюючої тощо).

Природно, що сьогодні є необхідність в створенні комплексного системного підходу до організації правового виховання молоді. Системність такого підходу визначається в першу чергу виділенням пріоритетних аспектів діяльності, пов'язаних спільною метою, формами організації та управління.

Вважаємо, що основними аспектами такого системного підходу до правового виховання молоді України мають стати:

1. Змістовний аспект, який передбачає: розробку методології, детального дослідження всіх форм буття правосвідомості молоді; формування системи правового виховання молоді, яка б відповідала сучасним умовам. Наукове осмислення, розробка змісту правосвідомості та правового виховання молоді спрямовані на відтворення та акцентування різноманітними засобами ідеологічного (раціонального) компоненту правової свідомості молоді. Особлива роль в здійсненні цих заходів належить системі освіти. Змістовний аспект системного підходу включає два рівня розробки змісту правового виховання молоді: по-перше, на рівні окремих навчальних курсів з основ правових знань (у школі); по-друге, у вигляді «наскрізної» складової, інтегрованої у всі шкільні предмети, професійну, вищу та додаткову освіту, правову пропаганду засобами масової інформації.

2. Віковий аспект, який дає можливість побудувати (змістовно та організаційно) комплекс заходів правового виховання для різних вікових груп молоді;

3. Інституційний аспект, який передбачав одночасне включення в правовиховну діяльність всіх соціальних інститутів: сім'ї, всіх рівнів системи освіти, громадських організацій, церкви тощо. Підкреслюємо, що системний підхід до правового виховання молоді передбачає наступність, взаємозв'язок та координацію правовиховної діяльності різних соціальних інститутів.

4. Кадровий аспект, який передбачає поетапну реалізацію системи заходів із підготовки та перепідготовки фахівців різного рівня (шкільних вчителів, лекторів з правових питань, журналістів, що висвітлюють правові проблеми тощо), які приймають участь у правовому вихованні молоді, залучення до цього процесу досвідчених юристів-практиків.

5. Організаційний аспект. Враховуючи складність процесу правового виховання молоді, на нашу думку, він має організовуватися на двох рівнях: на державному - у вигляді загальних засад правового виховання молоді, та на рівні окремих соціальних інститутів - у вигляді їх практичної реалізації у різних формах правового виховання.

6. Економічний аспект, який дає можливість вишукування коштів на реалізацію правового виховання молоді з різних джерел, включаючи спонсорську допомогу та місцевий бюджет.

7. Управлінський аспект, який дозволяє при необхідності (наприклад, при неможливості окремого соціального інституту вирішити конкретну проблему правового виховання молоді) включити в процес вирішення проблеми всі існуючі структури (в тому числі громадські та державні) та забезпечити нові форми організації їх взаємодії.

Отже, питання ефективного правового виховання молоді у будь-якій державі є пріоритетним у концептуальному баченні. Зрозуміло, що за таких обставин правове виховання є стратегічним завданням суспільства, необхідною умовою формування правової культури у сучасній молоді, що в подальшому підвищить рівень правової активності у суспільстві, а також зміцнення законності і правопорядку.

Носенко О.В.,

кандидат філософських наук старший викладач кафедри філософії права та юридичної логіки НАВС

АКСІОЛОГІЙНИЙ ВИМІР СОЦІАЛЬНО-ПОЛІТИЧНОГО ЖИТТЯ СУСПІЛЬСТВА: УКРАЇНСЬКИЙ АКЦЕНТ

В сучасних умовах глобалізаційного розвитку однією з нових форм соціальної організації світу є масове суспільство, яке на відміну від інших